

Cauza C-181/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

25 februarie 2019

Instanța de trimitere:

Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Germania)

Data deciziei de trimitere:

14 februarie 2019

Intimat-reclamant:

JD

Apelant-pârât:

Jobcenter Krefeld – organism competent cu soluționarea căilor de atac

Obiectul procedurii principale

Dreptul persoanelor care beneficiază de drept de ședere în Germania în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 la prestațiile incluse în asigurarea de bază, conform cărții II din Codul social – Asigurarea de bază pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă (SGB II)

Obiectul și temeiul juridic al întrebărilor preliminare

Interpretarea principiului egalității de tratament în temeiul articolului 18 TFUE coroborat cu articolele 7 și 10, respectiv cu articolul 4 din Regulamentul nr. 492/2011;

Interpretarea noțiunii de avantaj social în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011;

Interpretarea domeniului de aplicare al articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38;

Temei juridic: articolul 267 TFUE.

Întrebările preliminare

1. Excluderea cetățenilor Uniunii care beneficiază de un drept de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 de la prestațiile de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 este compatibilă cu principiul egalității de tratament în temeiul articolului 18 TFUE coroborat cu articolul 10 și cu articolul 7 din Regulamentul nr. 492/2011?

a) O prestație de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 reprezintă un avantaj social în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011?

b) Dispoziția de limitare prevăzută la articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 este aplicabilă în privința principiului egalității de tratament în temeiul articolului 18 TFUE coroborat cu articolul 10 și cu articolul 7 din Regulamentul nr. 492/2011?

2. Excluderea cetățenilor Uniunii de la prestațiile speciale în numerar de tip necontributiv în sensul articolului 3 alineatul (3), al articolului 70 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004 este compatibilă cu principiul egalității de tratament în temeiul articolului 18 TFUE coroborat cu articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004, în cazul în care aceștia beneficiază de un drept de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 și sunt afiliați la un sistem de asigurări sociale sau la un sistem de prestații familiale în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii (JO 2011, L 141, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2016/589 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2016 (JO 2016, L 107, p. 1), articolele 7 și 10;

Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1), articolul 4;

Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77), articolul 4.

Dispozițiile naționale invocate

Sozialgesetzbuch Zweites Buch - Grundsicherung für Arbeitsuchende [Cartea II din Codul social – Asigurarea de bază pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă (SGB II)], articolele 7 și 9;

Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (FreizügG/EU) (Legea privind libera circulație a cetățenilor Uniunii) , articolele 2 și 3.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamantul solicită, pentru el și pentru cele două fiice născute în 2005, respectiv în 2010, prestații (suplimentare) incluse în asigurarea de bază conform SGB II, pentru perioada cuprinsă între 8 iunie și 31 decembrie 2017 (denumită în continuare „perioada în litigiu”).
- 2 Reclamantul, născut în anul 1985, este cetățean polonez și a fost căsătorit cu o resortisantă poloneză. Cuplul are împreună copii, o fiică născută în 2005 și o altă fiică născută în 2010. Reclamantul a trăit separat de soție începând din anul 2012 sau 2013. Divorțul a fost pronunțat în luna ianuarie 2019. La sfârșitul anului 2012 sau la începutul anului 2013, familia s-a mutat din Țările de Jos în Germania. Reclamantul și cele două fiice ale sale au fost înregistrați cu reședința în E/Germania în perioada cuprinsă între 10 ianuarie 2013 și 31 iulie 2014. Soția acestuia a fost înregistrată cu reședința în E/Germania în perioada cuprinsă între 10 ianuarie 2013 și 8 aprilie 2016. După mutarea în Germania, soția reclamantului a lucrat pentru un angajator neerlandez în Țările de Jos până la data de 22 februarie 2016, iar ulterior, în cursul anului 2016, aceasta s-a mutat în Polonia.
- 3 Începând cu 22 octombrie 2014, reclamantul și cele două fiice au fost înregistrați cu reședința în Ki/Germania. La 11 decembrie 2014, fiica mai mică s-a mutat în căminul mamei sale. Începând de la 27 februarie 2015, reclamantul și fiica mai mare sunt înregistrați neîntrerupt la o adresă comună în K/Germania, iar fiica mai mică începând cu 14 septembrie 2015.
- 4 Începând de la 1 august 2016, fiica mai mare a frecventat clasa a patra a unei școli primare, iar începând de la 1 august 2017, clasa a cincea a unei instituții școlare de învățământ secundar. Fiica mai mică a frecventat continuu o școală primară începând de la 1 august 2016.
- 5 Reclamantul a beneficiat fără întrerupere de alocație familială pentru fiica mai mică începând din luna ianuarie 2016, iar pentru fiica mai mare, începând din luna martie 2016. Orașul K a acordat reclamantului pensie alimentară în conformitate cu Unterhaltsvorschussgesetz (UhVorschG) (Legea privind avansurile din pensiile alimentare) pentru fiica mai mare, pentru perioada cuprinsă între 1 octombrie 2015 și 28 octombrie 2017, precum și pentru fiica mai mică, fără întrerupere, începând de la 1 octombrie 2015.

- 6 Între anii 2009 și 2011, reclamantul a fost angajat în Țările de Jos. În perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2013 și 5 martie 2015, reclamantul nu a desfășurat nicio activitate salariată sau nesalariată. În perioada cuprinsă între 6 martie 2015 și 1 septembrie 2015, acesta a fost angajat ca ajutor de lăcătuș la o agenție germană de plasare a forței de muncă, fiind supus impozitului și contribuțiilor de asigurare socială.
- 7 În perioada 18 ianuarie - 31 octombrie 2016, reclamantul a fost angajat cu normă întreagă ca lucrător în producție, fiind supus impozitului și contribuțiilor de asigurare socială. În perioada cuprinsă între 4 octombrie și 7 decembrie 2016, reclamantul s-a aflat în incapacitate de muncă. Ca urmare a incapacității de muncă, acesta a beneficiat de indemnizație plătită din partea angajatorului său în perioada cuprinsă între 4 și 29 octombrie 2016 și, ulterior, în perioada cuprinsă între 30 octombrie și 7 decembrie 2016, acesta a primit indemnizație de boală din partea casei de asigurări de sănătate.
- 8 În perioada cuprinsă între 23 februarie și 12 aprilie 2017 și în perioada cuprinsă între 12 iunie și 23 octombrie 2017, reclamantul a primit prestații de șomaj din partea Bundesagentur für Arbeit (Agenția Federală pentru Ocuparea Forței de Muncă). La 2 ianuarie 2018, reclamantul a început să desfășoare o activitate salariată cu normă întreagă.
- 9 În perioada cuprinsă între 1 septembrie 2016 și 7 iunie 2017, reclamantul și cele două fiice ale sale au primit prestații incluse în asigurarea de bază potrivit SGB II. În luna iunie 2017, reclamantul a solicitat prelungirea acordării prestațiilor incluse în asigurarea de bază pentru el și pentru cele două fiice ale sale. Pârâtul a respins cererea prin decizia din 13 iunie 2017. În urma respingerii la 27 iulie 2017 a contestației formulate de reclamant împotriva acestei decizii, reclamantul a introdus o acțiune în fața Sozialgericht (tribunalul competent în materie socială) Düsseldorf (Germania) prin care solicita ca pârâtul să fie obligat să le acorde, lui și celor două fiice ale sale, prestațiile incluse în asigurarea de bază potrivit SGB II pentru perioada în litigiu.
- 10 Sozialgericht Düsseldorf a admis acțiunea prin hotărârea din 8 mai 2018. Pârâtul a formulat apel împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 11 În perioada în litigiu, reclamantul și cele două fiice ale sale îndeplineau condițiile necesare pentru a putea pretinde un drept la prestațiile incluse în asigurarea de bază în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din SGB II. În special, în perioada în litigiu, aceștia se aflau în situație de indigență în sensul articolului 7 alineatul (1) prima teză punctul 3, al articolului 9 din SGB II, întrucât veniturile acestora din perioada respectivă (prestații de șomaj, respectiv alocație familială și avans din pensia alimentară) erau mai mici decât nevoile lor în sensul SGB II.

- 12 Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) prima teză punctul 2 litera (c) din SGB II, un drept la prestații în beneficiul reclamantului și al celor două fiice ale sale pentru perioada în litigiu este exclus. Potrivit acestei dispoziții, de la prestațiile incluse în asigurarea de bază potrivit SGB II sunt excluși resortisanții străini al căror drept de ședere derivă din articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011.
- 13 În perioada în litigiu, fiicele reclamantului au beneficiat de un drept de ședere autonom, și anume un drept de ședere independent de părinții acestora, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 (a se vedea Hotărârea din 30 iunie 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, Hotărârea din 13 iunie 2013, Hadj Ahmed, C-45/12, EU:C:2013:390, Hotărârea din 8 mai 2013, Alarape și Tijani, C-529/11, EU:C:2013:290, Hotărârea din 14 iunie 2012, Comisia/Țările de Jos, C-542/09, EU:C:2012:346, Hotărârea din 6 septembrie 2012, Czop și Punakova, C-147/11 și C-148/11, EU:C:2012:538, precum și Hotărârea din 23 februarie 2010, Ibrahim și Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, și Hotărârea Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83), întrucât acestea erau copiii minori ai unui fost lucrător (migrant) și erau admise în sistemul de învățământ general în sensul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011.
- 14 Din acest drept de ședere al celor două fiice a derivat un drept de ședere al reclamantului pentru perioada în litigiu, potrivit articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011, întrucât reclamantul asigură îngrijirea efectivă a celor doi copii (a se vedea jurisprudența menționată la punctul 13 de mai sus).
- 15 Spre deosebire de perioada cuprinsă între 1 septembrie 2016 și 7 iunie 2017, pentru care le-au fost acordate prestații incluse în asigurarea de bază, în perioada în litigiu, reclamantul și fiicele sale nu au beneficiat de drept de ședere în temeiul articolelor 2 și 3 din FreizügG/EU.
- 16 Prin urmare, un aspect incert și esențial în prezenta cauză este acela dacă excluderea de la beneficiul prestațiilor în temeiul articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II privind persoanele al căror drept de ședere derivă din articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011 încalcă dispozițiile de drept al Uniunii. În jurisprudența națională există o controversă privind problema dacă excluderea de la beneficiul prestațiilor potrivit articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II încalcă principiul egalității de tratament în temeiul articolului 18 TFUE coroborat cu articolul 10 și cu articolul 7 din Regulamentul nr. 492/2011, precum și cu articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004 și, prin urmare, nu are niciun efect ca urmare a priorității de aplicare a dispozițiilor dreptului Uniunii.

Cu privire la prima întrebare

Cu privire la întrebarea 1 a)

- 17 Articolul 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II prevede excluderea cetățenilor Uniunii care beneficiază de un drept de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 de la prestațiile de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38. Prestațiile incluse în asigurarea de bază potrivit SGB II reprezintă prestații de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 și prestații speciale în numerar de tip necontributiv în sensul articolului 3 alineatul (3), al articolului 70 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004 (Hotărârea din 25 februarie 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, Hotărârea din 15 septembrie 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, și Hotărârea din 11 noiembrie 2014, Dano, C-333/13, ECLI:EU:C:2014:2358). Acestea sunt destinate acoperirii costurilor de subzistență pentru copii și pentru părinții acestora.
- 18 Potrivit instanței de trimitere, prestațiile de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 și prestațiile speciale în numerar de tip necontributiv în sensul articolului 3 alineatul (3) și al articolului 70 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004, care sunt destinate asigurării costurilor de subzistență pentru un copil și pentru părintele care îi asigură îngrijirea efectivă, reprezintă avantaje sociale în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011 și atunci când prestația de asistență socială nu presupune frecventarea de către copil a unei instituții de formare. Nu este necesar ca prestațiile sociale să prezinte o legătură specială cu educația în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38.

Cu privire la întrebarea 1 b)

- 19 În cazul în care prestațiile de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 care sunt destinate asigurării costurilor de subzistență pentru un copil și pentru părintele care îi asigură îngrijirea efectivă fără o legătură specială cu educația reprezintă avantaje sociale potrivit articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011, în opinia instanței de trimitere, dispoziția prevăzută la articolul 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II încalcă principiul egalității de tratament în temeiul articolului 10 coroborat cu articolul 7 din Regulamentul nr. 492/2011, astfel încât această dispoziție a SGB II nu este aplicabilă.
- 20 Deși articolul 7 alineatul (2) și articolul 12 din Regulamentul nr. 1612/68 – dispozițiile anterioare cu conținut similar articolului 7 alineatul (2) și articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 – au domenii de aplicare personale diferite, totuși, potrivit jurisprudenței Curții, ambele dispoziții prevăd în mod identic o normă generală care, în domeniul învățământului, impune oricărui stat membru să asigure egalitatea de tratament între resortisanții săi și copiii lucrătorilor resortisanți ai altui stat membru stabiliți pe teritoriul său (Hotărârea din 14 iunie

2012, Comisia/Țările de Jos, C-542/09, EU:C:2012:346). Potrivit acestei dispoziții, o diferențiere întemeiată pe cetățenie în privința avantajelor sociale nu este permisă. Acest aspect este valabil atât pentru condițiile de eligibilitate, cât și pentru toate avantajele acordate în scopul facilitării accesului la educație. Până în prezent, jurisprudența Curții nu a făcut distincția între costurile de formare și costurile de subzistență (a se vedea, cu privire la ajutoarele pentru studii, Hotărârea din 14 decembrie 2016 Bragança Linares Verruga și alții, C-238/15, EU:C:2016:949). Acest principiu al egalității de tratament este aplicabil și în cazul părintelui căruia îi este încredințată îngrijirea, al cărui drept de ședere derivă din dreptul de ședere al copilului său potrivit articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011. Dreptul de ședere există indiferent dacă părintele dispune de resurse suficiente pentru acoperirea cheltuielilor privind întreținerea sa, de asigurare medicală suficientă sau de alte dispoziții restrictive privind șederea (Hotărârea din 23 februarie 2010, Ibrahim și Secretary of State for the Home Department, C 310/08, EU:C:2010:80, și Hotărârea Teixeira, C 480/08, EU:C:2010:83).

- 21 Excluderea de la beneficiul prestațiilor în temeiul articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II este legată de cetățenia reclamantului (resortisant străin). Prin urmare, este vorba despre o discriminare indirectă. În jurisprudența națională se dispută problema dacă dispoziția de limitare prevăzută la articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 februarie 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, Hotărârea din 15 septembrie 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, și Hotărârea din 11 noiembrie 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358) este aplicabilă în mod direct sau prin analogie cetățenilor Uniunii care beneficiază de un drept de ședere rezultat din articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011 și dacă este justificată o excludere a acestei categorii de persoane de la beneficiul prestațiilor de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38.
- 22 Legiitorul german a justificat conformitatea cu prevederile legislației europene a articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II prin faptul că prevederea ar fi necesară pentru a se evita „golirea de conținut” a prevederilor Directivei 2004/38. Se pare că acesta a făcut referire la considerentul (10) al directivei menționate, potrivit căruia obiectivul directivei este de a evita o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă, servind așadar obiectivului menținerii echilibrului financiar al sistemelor de securitate socială (a se vedea Hotărârea din 25 februarie 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, Hotărârea din 15 septembrie 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, și Hotărârea din 11 noiembrie 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358). În acest sens, se pare că legiitorul german a considerat că dispoziția de limitare prevăzută la articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 este aplicabilă, cel puțin, prin analogie în cazul în care persoanele îndreptățite care beneficiază de un drept de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 sunt persoane care, în calitate de cetățeni ai Uniunii care nu desfășoară activități salariate și care nu dispun de resurse suficiente și nici de asigurări medicale complete, nu se pot prevala de un drept de ședere potrivit Directivei

2004/38 sau se pot prevala numai de un drept de ședere pentru a căuta un loc de muncă.

- 23 În jurisprudența națională se susține, de asemenea, că articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 nu se limitează la domeniul de aplicare al articolului 24 alineatul (1) din Directiva 2004/38. Articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 ar reprezenta o derogare de la principiul egalității de tratament prevăzut la articolul 18 TFUE, în raport cu care articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2004/38 constituie numai o expresie specifică (a se vedea Hotărârea din 21 februarie 2013, N, C-46/12, EU:C:2013:97). Prin urmare, articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 ar prevedea o derogare de la principiul egalității de tratament prevăzut la articolul 18 TFUE în ceea ce privește recurgerea la prestațiile de asistență socială în statul gazdă, chiar dacă cetățeanul Uniunii beneficiază de un drept de ședere autonom în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011. Din jurisprudența Curții (Hotărârea din 25 februarie 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, Hotărârea din 15 septembrie 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, și Hotărârea din 11 noiembrie 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358) reiese cu suficientă claritate că aceasta leagă aplicarea principiului discriminării de un drept de ședere potrivit Directivei 2004/38 și nu consideră alte drepturi de ședere ca fiind relevante pentru egalitatea de tratament a cetățeanului Uniunii în raport cu cetățenii statului membru gazdă în ceea ce privește prestațiile de asistență socială. Hotărârea Curții din 15 septembrie 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597) nu ar putea conduce la concluzia potrivit căreia domeniul de aplicare al articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 se limitează numai la situații care intră sub incidența exclusivă a Directivei 2004/38. În această hotărâre, Curtea nu a admis solicitarea avocatului general exprimată în cadrul concluziilor formulate de acesta cu privire la respectarea circumstanțelor familiale, respectiv a unui drept de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011. Curtea nu este împiedicată să furnizeze unei instanțe de trimitere toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care i-ar putea fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă această instanță s-a referit sau nu la ele în enunțul întrebărilor sale (a se vedea Hotărârea din 12 iulie 2018, Banger, C-89/17, EU:2018:570). În Hotărârea Alimanovic, Curtea a confirmat conformitatea cu prevederile legislației europene a excluderii de la beneficiul prestațiilor de asistență socială a cetățenilor Uniunii care, în temeiul Directivei 2004/38, beneficiază numai de un drept de ședere pentru căutarea unui loc de muncă potrivit articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2004/38, fără a preciza că în cazul unui drept de ședere al reclamantilor de la acea dată potrivit articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011, articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 exclude o justificare a diferenței de tratament în ceea ce privește acordarea unor anumite prestații sociale. Curtea nu a examinat dreptul de ședere născut ca urmare a școlarizării copiilor reclamantei în Germania, potrivit articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011.
- 24 Cu toate acestea, invocând de asemenea argumentele prezentate în Hotărârea din 15 septembrie 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597), în jurisprudența națională se susține și opinia potrivit căreia dispoziția de limitare prevăzută la

articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 ar putea chiar justifica excluderea de la beneficiul prestațiilor de asistență socială a persoanelor al căror drept de ședere este acordat în temeiul acestei directive. Totuși, domeniul de aplicare al articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 nu poate fi extins la persoanele care beneficiază de un drept de ședere autonom în temeiul Regulamentului nr. 492/2011. Prevederile articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 nu permit legiuitorului să excludă de la beneficiul avantajelor sociale în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011 cetățenii Uniunii care dispun de un drept de ședere în temeiul articolului 10 din acest regulament, chiar dacă este vorba despre prestații de asistență socială în sensul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38. Potrivit formulării „[p]rin derogare de la dispozițiile alineatului (1)” și contextului acesteia, dispoziția de limitare prevăzută la articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 se referă la principiul egalității de tratament astfel cum este prevăzut la alineatul (1). Acest lucru implică aplicarea pentru cetățenii Uniunii care beneficiază de drepturi de ședere „în temeiul prezentei directive”, „[s]ub rezerva dispozițiilor speciale prevăzute expres de tratat și de dreptul derivat”. Potrivit acestei dispoziții, principiul egalității de tratament prevăzut la articolul 24 alineatul (1) prima teză din Directiva 2004/38, precum și extinderea acestuia asupra categoriei de persoane prevăzută la articolul 24 alineatul (1) a doua teză din Directiva 2004/38 presupun un drept de ședere rezultat chiar din această directivă. Articolul 24 alineatul (1) prima teză din Directiva 2004/38 nu ar fi aplicabil în cazul cetățenilor Uniunii care beneficiază de un drept de ședere independent, originar și autonom, din drepturile de ședere prevăzute de Directiva 2004/38, precum dreptul de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011.

- 25 Instanța de trimitere împărtășește această din urmă opinie. Dreptul de ședere rezultat din articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011 nu intră sub incidența dispozițiilor Directivei 2004/38. Potrivit jurisprudenței Curții, dreptul la instruire și dreptul de ședere deja dobândite de copii, respectiv de părinți (căroră le este încredințată, respectiv care asigură îngrijirea efectivă) subzistă indiferent de condițiile prevăzute de Directiva 2004/38 privind existența resurselor suficiente, precum și a unei asigurări medicale complete, și trebuie aplicate în mod autonom față de dispozițiile dreptului Uniunii care stabilesc condițiile de exercitare a dreptului de ședere în alt stat membru. Din geneza și din conținutul Directivei 2004/38, Curtea a dedus aspectul că domeniul de aplicare al articolului 12 din Regulamentul nr. 1612/68 – dispoziția anterioară cu conținut similar articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 – nu ar trebui să fie limitat prin Directiva 2004/38 (Hotărârea din 23 februarie 2010, Ibrahim și Secretary of State for the Home Department, C 310/08, EU:C:2010:80, și Hotărârea Teixeira, C 480/08, EU:C:2010:83).
- 26 De asemenea, Curtea nu a reținut nici aplicarea prin analogie a dispoziției de limitare prevăzute la articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 referitoare la ajutoarele pentru studii la principiul egalității de tratament care decurge din articolul 7 alineatul (2) și din articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011 (Hotărârea din 14 decembrie 2016, Bragança Linares Verruga și alții, C-238/15,

EU:C:2016:949). Potrivit instanței de trimitere, acest aspect este valabil și în cazul prestațiilor de asistență socială reglementate de articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 dacă acestea reprezintă un „avantaj social” în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011, chiar dacă aceste prestații de asistență socială nu au o legătură explicită cu educația. La data adoptării Regulamentului nr. 492/2011 în anul 2011, legiuitorul Uniunii nu a putut restricționa principiul egalității de tratament în temeiul articolului 7 alineatul (2) și al articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011 în raport cu norma anterioară. Prin urmare, acesta nu a reacționat la hotărârea Curții pronunțată în anul precedent potrivit căreia un părinte căruia îi este încredințată îngrijirea beneficiază, împreună cu copilul care urmează studii, de un drept de ședere derivat, chiar dacă părintele respectiv nu beneficiază de drept de ședere propriu întemeiat pe dispozițiile Directivei 2004/38 (Hotărârea din 23 februarie 2010, Ibrahim și Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, și Hotărârea Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83).

Cu privire la a doua întrebare

- 27 Orice cetățean al Uniunii se poate prevala de interdicția discriminării pe motiv de cetățenie prevăzută la articolul 18 TFUE, în toate situațiile care se încadrează în domeniul de aplicare *ratione materiae* al dreptului Uniunii. În aceste situații sunt incluse cele privind exercitarea libertății de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, consacrată la articolul 20 alineatul (2) primul paragraf litera (a) TFUE și la articolul 21 TFUE. Interdicția discriminării pe motiv de cetățenie este concretizată la articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004 pentru domeniul acordării prestațiilor sociale. Potrivit acestei dispoziții, cu excepția cazului în care regulamentul prevede altfel, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament beneficiază de aceleași prestații și sunt supuse acelorași obligații, în temeiul legislației unui stat membru, ca și resortisanții acelui stat membru. Articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004 interzice orice diferență de tratament pe motiv de cetățenie și impune egalitatea de tratament între cetățenii Uniunii cu cetățenie străină și cetățenii naționali ai statului respectiv.
- 28 Regulamentul 883/2004 este aplicabil *ratione personae* și *ratione materiae* în cazul reclamantului. Reclamantul este un cetățean al Uniunii [articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004] care, în calitate de resortisant al unui stat membru (Polonia), își are reședința într-un alt stat membru (Germania). Ca urmare a dreptului său la prestații familiale, în perioada în litigiu, reclamantul era afiliat la un sistem de prestații familiale în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (j) din Regulamentul nr. 883/2004 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 iunie 2016, Comisia/Regatul Unit, C-308/14, EU:C:2016:436) și – ca urmare a faptului că a beneficiat de prestații de șomaj până la 23 octombrie 2017 – la un sistem de asigurări sociale de șomaj în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (h) din acest regulament.
- 29 Prestațiile incluse în asigurarea de bază potrivit SGB II sunt prestații speciale în numerar de tip necontributiv în sensul articolului 3 alineatul (3), al articolului 70

alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004 căroră le este aplicabil principiul egalității de tratament prevăzut la articolul 4 din acest regulament (Hotărârea din 20 mai 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358).

- 30 Regulamentul nr. 883/2004, în sine, nu prevede o limitare a principiului egalității reglementat la articolul 4 pe motiv de cetățenie. Excluderea de la beneficiul prestațiilor în temeiul articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (c) din SGB II este însă legată de cetățenia reclamantului (resortisant străin). Prin urmare, este vorba despre o discriminare indirectă. Acordarea de prestații sociale unor cetățeni ai Uniunii inactivi din punct de vedere economic poate fi condiționată de legalitatea șederii acestora (Hotărârea din 14 iunie 2016, Comisia/Regatul Unit (C-308/14, EU:C:2016:436), dar acest lucru nu împiedică un drept al reclamantului. Acesta se află în situație de ședere legală din punct de vedere material, și anume pe baza dreptului său de ședere derivat potrivit articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011.
- 31 În jurisprudența națională există o controversă privind problema dacă principiul nediscriminării prevăzut la articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004 este limitat prin articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38 în cazul în care cetățeanul îndreptățit al Uniunii beneficiază de un drept de ședere în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 492/2011, independent de Directiva 2004/38. Se face trimitere la argumentele prezentate la întrebarea 1 b).